

11.SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ 1. ÜNİTE (DÜNYA VE AHİRET) ÖZETİ

Varoluşun ve Hayatın Anlamı

Allah evrende canlı ve cansız pek çok varlık yaratmıştır. İnsan, irade sahibi ve akıllı bir varlık olduğu için kendisinin ve bu varlıkların varoluşu sebebini sorgular.

İnsanın yaratılış amacı ile ilgili olarak Kur'an-ı Kerim'de "Ben cinleri ve insanları ancak bana kulluk etsinler diye yarattım."(Zâriyât suresi, 56. ayet) ifadesi yer alır. Buna göre İnsan, dünya hayatının bir amacı olduğunu bilmeli, Yüce Allah'ın rızasına uygun bir yaşam sürmeye özen göstermeli, kulluk vazifelerini yerine getirmelidir.

Hayatın boş ve sorumluluktan uzak olduğu inancı, insanları büyük bir bunalıma ve boşluğa sürükler. İnsan bu durumda hayatı anlamsız ve gereksiz görür, büyük bir manevi çöküntüye girer.

Ölümlerle birlikte yok olup gideceğini düşünen bir insan için dünyadaki hiçbir şeyin anlamı kalmaz. Dostlukların, sevginin, yaptığı iyiliklerin, yaşadıklarının bir karşılığı ve devamı olmayacağını düşünen insana hayatın güzellikleri zevk vermez. Ayrıca insanların işledikleri kötü davranışlardan sorumlu tutulmayacağı düşüncesi, birçok olumsuz davranışa neden olur. İnsanlar; yalan, ikiyüzlülük, dedikodu, haksız kazanç, hırsızlık gibi kötü davranışlardan sakınmayacak hâle gelirler. Yanlış düşüncelere kapılmış olan insanların sayıca arttığı toplumlarda ise düzenden ve istikrardan söz etmek mümkün olmaz.

Allah insanı belirli bir amaç için yeryüzüne göndermiştir. Bu sebeple insan Allah'a karşı sorumluluklarının farkında olarak hayatını bu amaca uygun yaşamaya çalışmalıdır.

Ahret İnancının İnsana Kazandırdıkları

Ahret inancı, İslam'da yer alan altı inanç esasından birisidir. Kur'an'da ahirete iman etmeyi konu alan bir çok ayet vardır. "Yapmakta olduğunuz şeylerden mutlaka sorguya çekileceksiniz..." (Nahlsuresi,93.ayet).

Ahirete inanan bir insan, bir gün Allah'ın huzuruna çıkıp hesap vereceğini bilir ve bu bilinçle yaşar. Allah'ın emirlerine uyar, yasaklarından kaçınır. Kötülüğü ve kötü şeyleri terk eder. Ahlakını güzelleştirir. Salih amelere yönelir.

Ahret inancı, sayısız nimetle kuşatılan cennete gitme arzusu ile insanları iyiliklere yöneltir. Çeşitli azaplarla kuşatılan cehenneme gitme endişesi ise insanları, kötülüklerden sakındırır.

Ahret inancı, toplumda iyilik, mutluluk ve refahın artmasına, kötülüklerin de azalmasına vesile olur. İnsan hayatı, bütün yapılanların sorgulanacağı yer olan ahiretin varlığıyla anlam kazanır. Ahiret, ölümün bir son olmadığını aksine daha güzel ve ebedî bir hayatın başlangıcı için bir geçiş olduğunu insan hatırlatır.

Ahret inancına sahip bir Müslümanın hayatı, düzen ve disiplin içinde olur. Sorumluluk duygusu artar. Bu durumda bencillik, aşırı hırs ve dünyaya bağlılık yerini sakin, huzurlu ve güvenli bir hayata bırakır.

"İnanan ve yararlı işler yapanlar için hoş bir hayat ve güzel bir gelecek vardır." (Ra'd suresi, 29. ayet)

Ahiret Alemi

Sözlükte ahiret, "ilk" anlamındaki "evvel" kelimesinin zıttı olup "son" demektir. Terim olarak, dünya hayatından sonra başlayıp sonsuza kadar devam edecek ölüm sonrası hayattır. Ahiret hayatı, bireylerin dünya hayatını anlamlandırmasına katkı sağlar. Dünyada söylenen her sözün ve yapılan her türlü davranışın ahirette sorgulanacağı gerçeği, bireyleri iman, ibadet ve güzel ahlaka yöneltir.

Ahiretin varlığı konusunda sahip olunan bilgiler Kur'an ve sünnete dayanır. İnsan bedeninin ve kâinatın fâni olduğu, öldükten sonra tekrar dirilmenin ve ahiret hayatının kaçınılmaz olduğu Kur'an'da şöyle bildirilir: "Siz cansız (henüz yok) iken sizi dirilten (dünyaya getiren) Allah'ı nasıl inkar ediyorsunuz? Sonra sizleri öldürecek, sonra yine diriltecektir. En sonunda O'na döndürüleceksiniz."(Bakarasuresi,28.)

Her şeyi yoktan var eden Allah Teala için, yeniden diriltmek elbette kolaydır. Bunu anlayamayan müşrikler, Hz. Muhammed (s.a.v.) ile tartışmışlardır. Bunun üzerine Yüce Allah "İnsan, kendi yaratılışını unutarak bize bir örnek getirdi. Dedi ki: 'Bu çürümüş kemikleri kim yeniden diriltecek?' Onları ilk defa yaratmış olan diriltecektir. Çünkü O, hakkıyla her türlü yaratmayı bilendir." (Yasin suresi, 78-79. ayetler) ayeti ile her türlü yaratmaya gücünün yettiğini habervermiştir.

Ölüm: Anne karnında başlayan insan hayatının bedenle ruhun birbirinden ayrılışı demek olan ölümle sona ermesi, önemli bir olaydır. Bütün insanlar ölümün varlığını ve hayatın bir gerçeği olduğunu kabul eder. Kur'an-ı Kerim'de "Her canlı ölümü tadacaktır..." (Âl-i İmran suresi, 185. ayet) buyrulurak bu hakikat dile getirilmiştir. İslam dininde ölüm ve ahiret ile ilgili bilgilerin kaynağı, Kur'an ve sünnettir.

"Ölümü en çok hatırlayanlar ve ölüm sonrası için en güzel şekilde hazırlananlar Müminlerin enakıllı olanlarıdır."Hz.Muhammed(s.a.v.)

Kabir Hayatı - Berzah: Sözlükte "iki şey arasındaki perde, engel" anlamına gelen berzah, dinî terim olarak ölümden sonra başlayıp mahşerdeki dirilişe kadar devam edecek olan kabir hayatına denir. Dünya hayatı ile ahiret hayatı arasındaki bir geçiş dönemini ifade eder. Ölen herkes berzah âlemine girecektir. Berzah âlemi daha çok kabir hayatı şeklinde de ifade edilir. www.huseyinarasli.com

"Onların arkasında, tekrar dirilecekleri güne kadar (devam edecek, dönmelerine engel) bir perde (berzah)vardır."(Mü'minunsuresi,100.ayet)

Kıyamet: Kıyamet "dikilmek, ayağa kalkmak, durmak ve canlıların Allah Teala'nın huzurunda saygıyla duracakları gün" anlamlarına gelir. Kıyamet; Kur'an-ı Kerim'de, bazı ayetlerde dünya düzeninin bozulması ve dünya hayatının sona ermesi olarak tanımlanırken bazı ayetlerde de insanların Allah Teala tarafından diriltilmeleri, mahşer yerinde toplanmaları anlamında kullanılır. Kur'an-ı Kerim'de yeryüzünde bulunan her canlının yok olacağı, ancak Allah Teala'nın baki kalacağı bildirilmiştir. Kıyametin ne zaman kopacağını yalnız Allahü Teala bilir. Kıyamet, İsrail (a.s.) isimli meleğin, sûra üflemesi ile başlayacaktır.

Ahirete Uğurlama

Cenaze Namazı: Bir Müslüman vefat ettiği zaman geride kalanların ona karşı yapmaları gereken görevler vardır. Bunların başında vefat edenin cenaze namazının kılınması gelir. Cenaze namazı ayaktakılınır. Bunamazınrükûvesecdesiyoktur.

Cenaze Namazının Kılınışı: Kişi vefat ettiği zaman önce yıkanır ve kefenlenir. Sonra da cenaze namazının kılınması için cami avlusuna getirilip musalla taşına konulur. Sonra kıbleye doğru dönülerek imamın arkasında saf oluşturulur. Namaza niyet edilirken ölen kişinin kadın veya erkek olduğu belirtilir, niyet de ona göre yapılır.

-Başlangıçtekbirialınırveellerbağlanır

-Sessizce "sübhanek" duası okunur, duanın "ve celle senâüke" kısmı da söylenir.

-Ellerkaldırılmadantekbiralınır.

-Salli-barikdualarıiçimizdenokunur.

-Ellerkaldırılmadantekbiralınır.

-Cenaze duası okunur. (Bu duayı bilmeyenler rabbena dualarını okurlar)

- Son tekbirden sonra sağa ve sola selam verilerek namaz bitirilir.

Namaz bittikten sonra imam vefat eden kişi için cemaatten helallik ister. Topluca fatiha suresi okunur ve cenaze defnedilmek üzere mezarlığa götürülür.

"Kim üzerine namaz kılınıncaya kadar cenazede hazır bulunursa kendisine sevap vardır." Hadis-i şerif

Vefat Eden Kişi İçin Kur'an Okumak: Vefat eden kişi için yapılacak görevlerden biri de onun ruhunun faydalanması için Kur'an okumaktır. Ölen kişinin defni sırasında Yâsin, Mülk (tebareke), İhlas, Felak, Nas sureleri okunur. Daha sonra da Kur'an okunmaya devam etmelidir. Örneğin sık sık bir fatiha ve üç ihlas suresi, yasin suresi okunmalı, yılda en az bir defa da eğer biliyorsak Kur'an hatmiyapılmalıdır.

Vefat Eden Kişi İçin Mevlit Okumak: Ölen kişi için mevlit okumak veya okutmak dinî bir zorunluluk olmamakla birlikte kültürümüzde yerleşmiş güzel bir adettir. Mevlit, Türk Edebiyatında Peygamberimizin doğumunu anlatan bir nazım türüdür. Konumuzla ilgili olan mevlidin asıl adı "Vesiletün Necat", yazarı da 15. yy divan şairi Bursalı Süleyman Çelebi'dir. Mevlit merasimlerinde mevlidhanlar tarafından Vesiletün Necat'tan bölümler okunur. Ayrıca Kur'an okunur ve sevabı ölen kişi başta olmak üzere vefat eden bütün Müslümanların ruhuna hediye edilir. Sonrasında da merasimekatılanlaraikramdabulunulur.

Dua Etmek ve Hayır Yapmak: Vefat eden bir Müslümanın günahlarının bağışlanması, Allah'ın rahmetini kazanması ve cennete gitmesi için dua etmek sevap kazandıran bir davranıştır. Bu, hem dua edene, hem de arkasından dua edilen ölüye fayda sağlar. Bu sebeple ölmüşlerimiz için dua etmeli, onların affını dilemeliyiz. Bunun yanında hayır yapmak da vefat eden kişiye fayda sağlayan bir davranıştır. Bu durum sadaka-i cariye yerine geçer ve ölen kişinin sevaplarını artırır. Çünkü yüce Allah ölümle beraber günah defterini kapatır ancak sevap defterini kıyamete kadar açık bırakır. Bu sebeple vefat eden kişinin yakınları, o kişi için hayır yaparlarsa, vefat edenin sevapları yazılmaya devam eder. Bu hayır; cami, okul, çeşme vb olabileceği gibi ihtiyaç sahiplerine maddi yardım, öğrencilere burs, fakirlere gıda, elbise vb olabilir.

ÜNİTEDEKİ KAVRAMLAR

Ahret: Sözlükte "son" demektir. Terim olarak ise dünya hayatından sonra başlayıp sonsuza kadar devam edecek ölüm sonrası hayattır.

Ölüm: Anne karnında başlayan insan hayatının bedenle ruhun birbirinden ayrılışı.

Kabir Hayatı - Berzah: Sözlükte "iki şey arasındaki perde, engel" anlamına gelen berzah, dinî terim olarak ölümden sonra başlayıp mahşerdeki dirilişe kadar devam edecek olan kabir hayatına denir.

Kıyamet: Kıyamet "dikilmek, ayağa kalkmak, durmak ve canlıların Allah Teala'nın huzurunda saygıladuracakları gün" anlamlarına gelir.

Ba's: "Öldükten sonra tekrar dirilmek" anlamına gelen ba's, ahiret hayatının evrelerinden biridir. Kıyametin kopmasından sonra Allah Teala'nın emri ile İsrâfil (a.s.), sûra ikinci defa üfleyecek ve bütün canlılar tekrar diriltileceklerdir. Buna ba's denir.

Haşir: Allah Teala'nın insanları diriltip dünyada iken yaptıkları işlerden hesaba çekmek üzere toplaması.

Mahşer: Haşiryanı toplanmayeri.

Hesap: Mahşerde toplanan insanlar muhakeme edilecekler, insanlara sualler sorulacak ve herkes dünyada yaptıklarının hesabını verecektir. Buna hesap denir.

Cennet: Sözlükte "bitki ve ağaçlarla örtülü yer, bahçe" anlamlarına gelen cennet, iman edip salih amel işleyen müminlerin ebedî olarak kalacakları ve içinde çeşitli nimetlerin bulunduğu mükâfat yurdu demektir.

Cehennem: Sözlükte "derin kuyu" anlamına gelen cehennem, dünya hayatında Allah Teala'ya iman etmeyenlerin ve O'nu inkâr edenlerin sürekli kalacağı yer olarak tanımlanır.

Cenaze Namazı: Bir Müslüman vefat ettiği zaman geride kalanların ona karşı yapmaları gereken görevler vardır. Bunların başında vefat edenin cenaze namazının kılınması gelir. Cenaze namazı ayaktakılınır. Bu namazın rükûvesi yoktur.

Hatice TOKER

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni